

Fremsat den xx. oktober 2010 af socialministeren (Benedikte Kiær)

Forslag til Folketingsbeslutning om fremme, beskyttelse og overvågning af gennemførelsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap

Folketinget meddeler sit samtykke til, at opgaven med at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap varetages af Institut for Menneskerettigheder.

Folketinget meddeler endvidere sit samtykke til, at Center for Ligebehandling af Handicappede, som er oprettet ved Folketingsbeslutning B 43 fra 2. april 1993 om ligebehandling af handicappede og ikke-handicappede borgere, nedlægges pr. 31. december 2010.

Bemærkninger til beslutningsforslaget

1. Almindelige bemærkninger

Baggrund for beslutningsforslaget

Med dette beslutningsforslag fastsættes rammerne for Danmarks efterlevelse af FN's handicapkonventions artikel 33, stk. 2, om fremme, beskyttelse og overvågning af gennemførelsen af konventionen.

Danmark ratificerede den 24. juli 2009 FN's konvention om rettigheder for personer med handicap og forpligtede sig herunder til at etablere en funktion til overvågning af gennemførelsen af konventionen. Konventionen trådte i kraft for Danmark den 23. august 2009.

Forpligtelsen indeholdes i konventionens artikel 33, der indeholder en række forpligtelser vedrørende den nationale gennemførelse og overvågning, herunder artikel 33, stk. 2, hvorefter deltagerstaterne skal opretholde, styrke, udpege eller opstille rammer, herunder, hvor det er hensigtsmæssigt, en eller flere uafhængige funktioner, med henblik på at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af konventionen. Det fastsættes desuden, at deltagerstaterne ved udpegelsen eller oprettelsen af en sådan funktion skal tage hensyn til principperne vedrørende nationale menneskerettighedsinstitutioners status, de såkaldte "Paris Principper". Paris Principperne er vedtaget af FN's Generalforsamling og består af en række minimumskrav til funktionen af og status for nationale menneskerettighedsinstitutioner.

På baggrund af bemærkningerne til B 194 "Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af FN's konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap" blev der i efteråret 2009 nedsat et tværministerielt embedsmandsudvalg, som skulle afdække, hvordan de eksisterende strukturer på området kunne udvikles med henblik på en beslutning om, hvordan fremme, beskyttelse og overvågning af gennemførelsen af konventionen skal finde sted.

På baggrund af udvalgets rapport har regeringen truffet beslutning om, at opgaven med at fremme, beskytte og overvåge efter konventionens artikel 33, stk. 2, placeres i Institut for Menneskerettighe-

der, idet Instituttet i en dansk sammenhæng fungerer som national menneskerettighedsinstitution. Instituttet er tillige akkrediteret i henhold til Paris Principperne.

Varetagelsen af disse funktioner skal finde sted inden for Institut for Menneskerettigheders mandat som fastsat ved lov, og under hensyntagen til principperne vedrørende nationale menneskerettighedsinstitutioners status.

Det fremgår af mandatet for Institut for Menneskerettigheder, jf. lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder, at det i sin virksomhed skal tage udgangspunkt i de af det internationale samfund til enhver tid anerkendte menneskerettigheder, herunder især de i FN's verdenserklæring, FN's konventioner og Europarådets konventioner omtalte menneskerettigheder samt de i grundloven indeholdte frihedsrettigheder. Instituttet skal fremme arbejdet med forskning i og oplysning om menneskerettighederne i fredstid og under væbnede konflikter, blandt andet ved at varetage en selvstændig og uafhængig dansk forskningsindsats på menneskerettighedsområdet samt rådgive Folketinget og regeringen om Danmarks forpligtelser på menneskerettighedsområdet.

Ved at placere opgaven med at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's handicapkonvention i Institut for Menneskerettigheder kan handicapområdet indgå i sammenhæng med Institutets arbejde med de øvrige menneskerettighedskonventioner, og indtænkes i alle Institutets opgaver på menneskerettighedsområdet.

Institut for Menneskerettigheder styrkes på handicapområdet ved, at en del af medarbejderne i Center for Ligebehandling af Handicappede overføres til Instituttet.

I henhold til FN's handicapkonventions artikel 33, stk. 3, skal det civile samfund, i særdeleshed personer med handicap og de organisationer, der repræsenterer dem, inddrages og deltage fuldt ud i overvågningsprocessen.

Det vil blandt andet ske gennem Det Centrale Handicapråd, som allerede har til opgave at rådgive regeringen i handicapsspørgsmål, jf. retssikkerhedslovens § 87.

Den resterende del af Center for Ligebehandling af Handicappede vil blive omdannet til et nyt sekretariat for Det Centrale Handicapråd.

Overdragelse af medarbejdere fra Center for Ligebehandling af Handicappede til Institut for Menneskerettigheder og det nye sekretariat for Det Centrale Handicapråd vil ske efter reglerne om virksomhedsoverdragelse af medarbejdere.

Folketingets Ombudsmand bidrager til overvågning og beskyttelse på handicapområdet ved at videreføre sit nuværende arbejde med at følge udviklingen i ligebehandlingen, som Folketinget anmodede ombudsmanden om ved Folketingsbeslutning B 43 af 2. april 1993.

Institut for Menneskerettigheder, Det Centrale Handicapråd og Folketingets Ombudsmand udgør dermed tilsammen rammerne for fremme, beskyttelse og overvågning af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af konventionens artikel 33, stk. 2.

Hørte myndigheder og organisationer

Beslutningsforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer: Kammeradvokaten, Ankestyrelsen, Det Centrale Handicapråd, Center for Ligebehandling af Handicappede, Dansk Flygtningehjælp, Folketingets Ombudsmand, Børnerådet, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Danske Handicaporganisationer, ATP, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Rådet for Socialt Udsatte, Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde, Danske Ældreråd, Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering, Institut for Menneskerettigheder.

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige perspektiver	

2. Særlige bemærkninger

2.1 Indholdet i opgaven med at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap

I det følgende beskrives kortfattet indholdet af den opgave, som med beslutningsforslaget pålægges Institut for Menneskerettigheder. De konkrete aktiviteter vil blive fastlagt i samarbejde med relevante aktører, herunder Danske Handicaporganisationer. Prioriteringen af opgaver fastsættes endeligt af Institut for Menneskerettigheders bestyrelse.

a. Fremme af rettigheder for personer med handicap

Fremme af rettigheder for personer med handicap omfatter blandt andet tiltag med henblik på at:

- Informere og uddanne om menneskerettigheder.
- Udvikle værdier og holdninger, der medvirker til at opretholde respekt for menneskerettigheder særligt med henblik på opfyldelse af handicapkonventionens artikel 8 om bevidstgørelse.
- Opmuntre til aktiviteter med henblik på forsvar af menneskerettigheder.

Disse opgaver kan opnås via følgende strategier:

- Samle, producere og sprede informationsmateriale, blandt andet ved udvikling af hjemmeside og udgivelse af nyhedsbrev.
- Organisere arrangementer, begivenheder og tilskynde til lokale initiativer.
- Samarbejde med medierne.
- Sikre synlighed gennem kontakter og samarbejde med omverdenen.

b. Beskyttelse af personer med handicap

Den helt grundlæggende beskyttelse af menneskerettighederne varetages af domstolene. Hertil kommer en række klage- og rådgivningsinstanser, som de sociale nævn, Ankestyrelsen, Klagenævnet for Vidtgående Specialundervisning, Ankenævnet for Uddannelsesstøtten, VISO og Den Uvil-dige Konsulentordning på Handicapområdet (DUKH).

Beskyttelsesopgaven for Institut for Menneskerettigheder omfatter generel rådgivning om rettigheder og klagemuligheder til personer, der føler sig udsat for diskrimination på grund af handicap. Der oprettes således ikke en ny klage- og rådgivningsinstans for enkeltsager i Instituttet.

Beskyttelsesopgaven kan herudover omfatte samarbejde med relevante NGO'er, fagforeninger og myndigheder med henblik på at styrke den ligebehandlingsrådgivning, der ydes på landsplan, og med henblik på at indsamle data om omfanget af diskrimination.

Opgaven kan endvidere bestå i både større eller mindre udredninger eller undersøgelser. Hvilke områder, der skal prioriteres i forskellige former for analyser og undersøgelser, vil afhænge af den løbende kortlægning af området samt dialog med Danske Handicaporganisationer, Det Centrale Handicapråd og andre relevante organisationer på området.

c. Overvågning af gennemførelsen af handicapkonventionen

Overvågningsopgaven i forbindelse med implementeringen af handicapkonventionens artikel 33, stk. 2, omfatter blandt andet:

- Gennemgang af eksisterende og kommende lovgivning og regulering samt beslutningsforslag og andre forslag.
- Rådgivning af regeringen med hensyn til gennemførelse af forpligtigelser efter konventionen.
- Rådgivning og kommentering i forbindelse med udarbejdelse af nationale beretninger samt udarbejdelse af uafhængige rapporter om gennemførelsen.
- Granskning af praksis i den offentlige forvaltning og udarbejdelse af generelle udredninger af menneskerettighedssituationen.

Gennemgang af eksisterende lovgivning og lovforslag

Overvågningsopgaven består i at udarbejde hørings svar om handicapsspørgsmål som led i den almindelige høringsproces og drage omsorg for at sikre et særligt blik for, om et lovforslag vil have særlige implikationer på handicapområdet.

Overvågningsopgaven består endvidere i at gøre opmærksom på forhold i den eksisterende regulering eller praksis, der rejser spørgsmål om den effektive beskyttelse af individet under handicapkonventionen, herunder især spørgsmål om tilgængelighed og ligebehandling af handicappede.

Rådgivning af regeringen og Folketinget

Opgaven består i at medvirke til at sikre, at konsekvenser for personer med handicap belyses tidligt i beslutningsprocessen, og at forpligtelser på området i henhold til internationale konventioner fremhæves ved at stille viden til rådighed for regeringen og Folketinget vedrørende menneskerettighedsspørgsmål.

Nationale beretninger

Opgaven består navnlig i at rådgive ved udarbejdelsen af den nationale beretning til FN's Handicapkomité.

Granskning af praksis og generelle udredninger

Opgaven omfatter udarbejdelse af løbende analyser og såvel særlige som generelle rapporter om menneskeretlige og ligebehandlingsmæssige spørgsmål og udfordringer, som det danske samfund, især den offentlige forvaltning, står over for i forbindelse med implementeringen af de konventionsmæssige forpligtelser, herunder konkrete undersøgelser og analyser, der afdækker praksis i den offentlige forvaltning og såvel fysiske som mentale og strukturelle barrierer på handicapområdet.

2.2 Nedlæggelse af Center for Ligebehandling af Handicappede

Center for Ligebehandling af Handicappede er oprettet ved folketingsbeslutning B 43 fra 2. april 1993.

Satspuljepartierne har i juni 2010 givet deres tilslutning til, at et antal årsværk i Center for Ligebehandling af Handicappede med den dertil hørende bevilling overføres til Institut for Menneskerettigheder. Det sker, dels fordi de nuværende opgaver i Center for Ligebehandling af Handicappede med at følge udviklingen i ligebehandlingen af handicappede naturligt vil være en del af den kommende overvågningsopgave efter handicapkonventionen, dels fordi Institut for Menneskerettigheder hermed får tilført faglig viden om handicapområdet.

De resterende årsværk i Center for Ligebehandling af Handicappede bliver omdannet til et nyt sekretariat for Det Centrale Handicapråd.